

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1691. usque ad annum 1701

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1781

VD18 13322648

§. 56. Protestantium querelæ contra Electorem Palatinum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67627)

fiduciaria sua prædia ad præstandum Sæc. XVII.
 obsequium teneri. Tandem post cre- A. C. 1698.
 bras utrinque altercationes, utriusque
 partis juribus nec plene satisfactum,
 nec valde derogatum est. Ceterum
 nullo ævo magis pacifica, felix, ac
 dives erat Ecclesia, quam dum ejus
 Antistites non gladium, sed nonnisi
 claves ad Christi Regnum tenebant,
 nec tanta hostium erat potentia, ut
 dum Ecclesia ab inferni portis tuta est,
 sui Capitis auctoritatem incolumitatem-
 que sartam servandi necessitas Regnum
 de hoc mundo deposceret.

§. LVI.

*Protestantium querelæ contra Electro-
 rem Palatinum.*

Quamprimum Joannes Guilielmus Pa- Hist. cont.
 latinus Rheni Comes atque Ele- Chron. l. 12.
 ctor imperii sui clavum moderari cæpe- Et 13.
 rat, jamjam Protestantes eundem sub Schyn. Hist.
 consueto oppressæ sectæ obtentu vexare Menn.
 aggrediebantur: præprimis vero ex iis pag. 161.
 petulantiores, ac quietis impatientes, Jehring.
 quos *Mennonitas* vocant, jam anno hu- Theol. Menn.
 jus sæculi nonagesimo primo seditiosos
 motus concitarunt, eoquod ab Electore
 Palatino, cum Anabaptistarum errores
 in Imperio haud toleratos profiteren-
 tur, merito vel sectam ejurare, vel
 patria

Sæc. XVII. patria excedere jussi essent: cum au-
 A. C. 1698. tem in Imperii legibus nullum sectæ
 suæ patrociniū invenire possent, ad
 fraudes & fallacias conversi, sua dog-
 mata a seditiosis Anabaptistis longe di-
 versa esse jactarunt, ac sub hoc mali-
 tiæ velamento adversus Electorem Pa-
 latinum non modo fœderati Belgii Or-
 dinum, sed & Guilielmi III. Angliæ
 Regis opem tertio post anno implora-
 runt: Horum etiam votis secundaturus
 Rex die undecima Augusti ex ca-
 stris Montis S. Andreæ ad Electorem
 has dedit literas: „Charitas, qua om-
 „nes Christianos complector, relatio-
 „nesque, quæ mihi factæ sunt de in-
 „juriis, quas quidam *Protestantes*, qui
 „*Mennonitæ* vocantur, in regione vestra
 „Juliacensi patiuntur, me cogit, ut pro
 „ipsis apud Celsitudinem vestram El.
 „intercedam: Placeat ergo Celsitudini
 „Vestræ El. accuratam, exactamque
 „notitiam comparare de violentiis con-
 „tra illos peractis, certusque sum,
 „Celsitudinem Vestram El. iis maxime
 „commotum iri, considerata eorum in-
 „nocentia; jussuramque, ut a pœnis
 „ipsis intentatis liberentur, & resti-
 „tuantur in plenam facultatum, bono-
 „rumque possessionem. Eo facilius ad
 „hanc intercessionem adduci me passus
 „sum, propter asseverationes, quæ
 „mihi

„mihi semper factæ sunt de obediēti, Sæc. XVII.
 „pacificoque spiritu horum, qui omni- A. C. 1698.
 „modam subjectionem, & obediētiā
 „Magistratui exhibent, & laboriosam,
 „pacificamque vitam degunt, absque
 „renitentia ad onera Reipublicæ, in
 „qua habitant, contribuentes, eidem-
 „que se utiles præbentes & industria,
 „& labore. Harum ergo rerum in-
 „tuitu hanc commendationem perso-
 „narum, & rerum eorum non potui
 „recusare; pro certo habens, Celsitu-
 „dinem Vestram Electoralem eos sua
 „protectione dignos iudicaturam, illos-
 „que argumentis inviolatæ fidei vobis
 „debitæ demonstrationes! vestræ beni-
 „gnitatis & Clementiæ demerituros esse.
 „Id quod quacunq; alia occasione
 „agnoscā, qua potero testari, quan-
 „tum sim.”

Guilielmus REX.

Has Regis preces insuper fœdera-
 tarum Belgii Provinciarum Ordines
 tam potenter suffulciebant, ut Elector
 pejora veritus, armatisque precibus ex-
 pugnatus hunc in modum Guilielmo
 Auriaco die vigesima quarta Aprilis
 anno hujus sæculi nonagesimo septimo
 rescriberet: „Quemadmodum Celsitudo
 „sua Electoralis maxima observantia
 „colit Majestatem suam Britannicam.

Hist. Eccles. Tom. LXVI, Gg Do-

Sæc. XVII. „Dominosque Ordines Generales, ita
 A. C. 1698. „Celsitudo sua Electoralis rogatu illo-
 „rum concedere voluit *Protestantibus*
 „*Mennonitis*, eorum subditis, utpote
 „qui (sicut Celsitudo sua Electoralis
 „*certior facta est*) *non sequuntur, eosdem*
 „*fidei articulos confessionesque veteris illius*
 „*Monasteriensium Anabaptistarum sectæ,*
 „ut domicilia, resque immobiles in
 „agro Juliaco, & Eiffeldio venditæ ipsi
 „restituantur ab Emptoribus in eo statu,
 „quo ea invenerunt, & ut liceat ipsis
 „illa, quam optime possunt, vendere:
 „recipiente sua Celsitudine Electorali
 „emptoribus compensare pecuniam,
 „quam pro illis dederunt.„

„Celsitudo sua Electoralis insuper
 „concedit restitutionem, & redditio-
 „nem Calendariorum, documentorum,
 „librorumque tam scriptorum, quam
 „excusorum, prætereaque jubet ipsis
 „*restituere Chirographum, vel Syngrapham,*
 „*quam coacti fuerunt subsignare, cum li-*
 „bertate sine impedimento libere ne-
 „gotiandi in terris suis, sicut alii sub-
 „diti vicinorum, &c.„

Adeo gratanter has literas Guiliel-
 mus omnium sectarum, excepta reli-
 gione Catholica, fautor egregius su-
 sceperat, ut mox ex Castris Cochle-
 bergensibus die decima quarta Julii Ele-
 ctori grates rependeret, datis hisce
 lite-

literis: „Celsitudinis Vestrae Electora- Sæc. XVII.
 „lis declarationem, rogatu nostro, Do- A. C. 1698.
 „mino Baroni de Kynskii in solatium
 „Protestantium Mennonitarum, die
 „vigesima quarta Aprilis ultima elapsi
 „factam, nobis gratam fuisse, acce-
 „ptamque, non possumus hisce non
 „testari; flagitamus insuper Celsitudi-
 „nem Vestram Electoralem, uti pro
 „Autoritate sua velit, ut declaratio
 „super memorata effectum suum in om-
 „nibus & singulis articulis sortiatur;
 „quo nempe facta sit restitutio omnium,
 „quæ amiserint, rerum, fortunarum,
 „& fundorum, utque eorundem Men-
 „nonitarum Creditoribus satisfiat: Quod
 „cum nobis accidit gratissimum, tum
 „Celsitudini Vestrae Electorali, qua pa-
 „ria vicissim officia referre possumus,
 „nullam prætermitemus occasionem
 „&c. De cætero Celsitudinem Vestram
 „Electoralem Dei Opt. Maximi tutelæ,
 „sincero animi affectu commendamus. „

Ex hac conniventia Lutherani ac
 Calvinistæ Palatini audaciores facti, ut
 in Palatinatu suas pariter sectas exte-
 rorum potentia firmarent, literas ad
 Electorem Brandenburgicum anno hujus
 sæculi nonagesimo tertio dederunt,
 questi, quod Clerici Gallorum domi-
 natu freti in Palatinatu & Spanhei-
 mensi Comitatu varias Ecclesias, ejectis

Sæc. XVII. Prædicantibus, ac proventibus ærario
A. C. 1698. addictis, eripuissent: Enimvero Brandeburgicus die vigesima secunda Februarii datis literis Electorem Palatinum, & Ludovicum Badensem Principem per suos Oratores rogavit, ut damna Protestantibus illata repararent: verum Elector missis vicissim literis, hæc querelas nonnisi falsis turbidorum quorundam subditorum relationibus initi, Brandenburgico demonstrabat: Nec tamen propterea cessarunt Protestantium motus; quamvis enim Elector hoc anno die vigesima nona Octobris edicto Weinheimii promulgato Catholicis, Lutheranis & Calvinistis ubique liberum, communemque usum Ecclesiarum, Scholarum, campanarum &c. indulgisset, nihilominus hi *Corpus*, ut vocant, *Evangelicum* Ratisbonæ incitarunt, ut illud nova Religionis gravamina die decima octava Novembris contra Electorem Palatinum exponeret: Has querelas rursus per Bözelarium Brandenburgici Electoris Oratorem die vigesima nona Januarii anno Christi millesimo septingentesimo recoxerunt, pacem Westphalicam a Palatino infringi criminantes: Verum his responsum, Palatinum, si religionem Catholicam tueri studuisset, nonnisi Protestantium exempla, necnon eorum principium: *Cujus*
est

est Regio, ejus & sit religio, secutum esse, Sæc. XVII.
 nec unquam permiffurum, ut ex sub- A. C. 1698.
 ditis suis quidam Dei, honoris, con-
 scientiæ ac officii sui immemores jura
 Majestatica, hisque in Ecclesiæ & Po-
 liticæ rebus annexa restringere, suoque
 Principi leges præscribere valerent,
 de cetero autem falsa esse omnia, quæ de
 Clero Catholico exposuissent, & merito
 Palatinum ob imputatam conscientiæ
 carnificinam sibi satisfieri, postulare,
 nec eum, Deo atque universo Orbe te-
 stibus, quicquam paci Westphalicæ ad-
 versum in Palatinatu circa Religionis
 negotium attentasse, e contrario autem
 Protestantes pacem Religiosam non mi-
 nus quam Westphalicam sinistris, de-
 tortisque interpretationibus depravare
 &c. Accepto hoc responso Bözelarius
 nil promptum, quod opponeret, habe-
 bat, ac propterea Aula Palatina exce-
 dens, Sectariorum jura *protestando* sibi
 reservavit: Brandenburgicus vero Ele-
 ctor, ut vicem rependeret, in Halber-
 stadiensis Principatu, cunctisque suis
 ditionibus Catholicorum bona ac pro-
 ventus conscribi jussit: Palatinus au-
 tem tandem Lutheranorum importuni-
 tate ac petulantia expugnatus, eis die
 quarta Novembris *Consistorium*, in quo
 suæ sectæ negotia pertractarent, eri-
 gere indulfit.

Gg 3

§.LVII.